

Milí čtenáři,

jakmile po r. 1989 vypukla v knižním průmyslu móda fotoreprintů, jedním z prvních produktů této snahy zpřístupnit dnešnímu čtenáři dlouho opomíjené texty bylo vydání knihy Čenka Zibrta Seznam pověr a zvyklostí pohanských. Proslulý historik tu shromáždil dochované písemné stesky středověkých kněží na zachování dávných, předkřesťanských zvyklostí. Jednou z nejobtížněji vykořenitelných tradic bylo uctívání stromů a hájů (spojených samozřejmě s přebýváním „starých božstev“). Jakýsi kněz psal do Říma, že „lid vyzývá lípu, kloní se jí jako svátosti. Vypravují si, že lípa tvoří divy, vyslyší ty, kdož oběti přinesou, uzdravuje nemocné“. Podle Kosmovy kroniky dal kníže Břetislav II. „pokáceti a spáliti starodávné posvátné háje a stromy, které lid prostý choval ve zbožné úctě“. Problém byl ovšem v tom, že naši předkové se takovému počínání stavěli na odpor: kněží a kronikáři si stěžují, že „lid se ostýchá káceti stromy, pod nimiž pohané tropili věštby a čáry“ a že „pověrečný lid nedovolí v bázni ani větvičku uříznouti“. Nám, lidem moderní doby, zbývá otázka, zda opravdu naši předchůdci bývali tak ekologicky uvědomělí, a kde se to v nich vzalo, když žili v přírodě mnohem bohatší a divočejší, než je ta naše. Myslím však, že pokud dávní Evropané cítili potřebu chránit přírodu pro její druhovou rozmanitost, tak patrně bezděky a neuvědoměle. Nejspíš jim na prvním místě vadilo, že s pokácenými stromy ztrácejí také svobodu žít podle svého. A my se můžeme ptát, zda na tom nejsme podobně: zda s každým pokáceným stromem (dokonce zlikvidovanou alejí) nemizí jen útočiště chráněných živočichů a zdroj vláhy, kyslíku a stínu, ale ještě mnohem víc: útočiště pro svobodu myslet jinak než jen v horizontu účetních uzávěrek.

Dubnovým Ďáblíkem se téma stromů vine jako zelená nit :-). Pokud jste ještě nenavštívili Gurrého lípu v Řimově, můžete se tam vypravit třeba teď a zároveň se zapojit do dalšího ročníku ankety Strom roku (bližší informace najdete v tomto čísle). Podobně se můžete vyjádřit k plánům na Černočerného pelikána. Referujeme o březnovém semináři Energie z pole a téma „velké ekopolitiky“ zastupují příspěvky o postoji evropských ministrů financí ke klimatickým změnám, o problematice odpovědnosti provozovatelů českých jaderných elektráren za škody a o různých přístupech k hlubinným úložištím radioaktivního odpadu. Zelený čtvrtek bude aktuálně o přírodních zahradách.

Tvůrci Ďáblíka přejí čtenářům pěkné Velikonoce a vůbec celé jaro.

Tomáš Malina

A projekt pro břehuli začal

Na přelomu letošního roku byl podpořen projekt s názvem *Stabilizace populace břehule říční v Jihočeském kraji*. Projekt, který financuje Ministerstvo životního prostředí, si klade za svůj hlavní cíl připravit tři vhodné hnízdní stěny v jihočeských pískovnách pro naši nejmenší vlaštovku – břehuli říční.

Jejím přirozeným domovem nebyvaly vždy antropogenně připravené pískové stěny, ale pravidelně vymílané kolmé břehy kolem meandrujících říčních toků. Většinu těchto původních toků však již člověk narovnal, případně vybetonoval, a tudíž k erodující činnosti proudu na protilehlý břeh nedochází. Břehule si naštěstí našly náhradní domov v člověkem využívaných pískovnách – v těžebních prostorech.

Populace břehule však v posledních letech výrazně poklesla v důsledku zintenzivnění těžby a uzavření mnoha malých pískoven. Nedochází-li totiž k pravidelnému obnažování pískových stěn, které je simulací erosní činnosti toku, nedojde ani k usídlení kolonie. Dlouhé břehulí nory bývají po prvním vyhníždění plně

parazitů a jsou tedy napodruhé neobyvatelné. Dalším problémem jsou osypové kužely vzniklé sesunutím původně kolmé stěny. Ty následně zpřístupní stěnu predátorům, kteří se po nich dostanou až k hnízdním norám.

První fáze projektu byla zaměřena pro osvětu. Pro širokou veřejnost jsme uspořádali tři přednášky na třech místech v Jihočeském kraji. První z nich se konala v bývalém okresním městě Jindřichově Hradci. Spektrum posluchačů zde bylo opravdu široké a překvapila nás i vysoká účast. Produktem přednášky se stal článek s fotografií, který o nás vyšel další týden v místním tisku. Další dvě setkání se konala v obcích s pískovkami vybranými pro náš chystaný záměr. I přesto, že účast zde nebyla ohromující (počet obyvatel tu příliš nepřekračuje hodnotu 100), setkali jsme se zde s pochopením a se zájmem o ochranu tohoto ohroženého druhu. Informace místních obyvatel nám doplnily a zpřesnily vědomosti o historickém výskytu populace břehulí na těchto lokalitách.

Olga Dvořáková

Břehule na vsi

Když jsme vloni psali projekt na ochranu břehulí v jižních Čechách, vymysleli jsme si do něj mimo jiné i přednášky v obcích, u kterých chceme letos upravovat hnízdní stěny. Pískovny budou celkem tři – Třebeč, Lžín a Záblatí. Protože k třebečské pískovně už před časem proběhla přednáška v blízkých Borovanech, padla pro letošek volba na Lžín a Záblatí.

Popravdě řečeno jsme příliš nevěděli, co máme od přednášek čekat. Jestli bude na venkově někdo zvědavý na dva potrhle biology, kteří chtějí chránit ještě podobně potrhle ptáky, co si hrabou nory do písku. Navíc jsme dosud podobné přednášky a besedy pořádali pouze ve městech.

Až dodatečně jsme zjistili, že obě obce mají méně než stovku obyvatel. Nakonec jich ve Lžíně dorazilo osm a v Záblatí deset. Čísla nevypadají nijak závratně, ale vztáhneme-li je k počtu obyvatel, všechna jihočeská města daleko předčí. Navíc občané Lžína a Záblatí projevili v závěrečných diskusích poměrně velkou znalost přírody i břehulí samotných.

Jen doufám, že byli s návštěvou přednášky spokojeni alespoň jako my. A ještě se sluší poděkovat za spolupráci dvěma aktivním starostům – panu Pavlíkovi ze Lžína a panu Štěrbovi ze Záblatí – a za poskytnutí prostor Penzionu Na Návsí v Záblatí. Děkujeme!

Jiří Řehounek, Olga Dvořáková

Petice proti gigantu „Stromovka“ je na světě

Prostranství mezi ulicemi Husova a Na Dlouhé louce, tedy plocha občasného stanoviště cirkusů, přes motokáry až po křižovatku u supermarketu Kaufland, má být zaplněna gigantickým nákupním centrem. Stavba je navržena jako pětipodlažní, s kapacitou až 800 parkovacích stání. Prostor není ve stávající podobě nikterak utěšený, ale je jeho absolutní zastavění řešením?

Přesto, že OC Stromovka je zájmem soukromého investora, radnice se netají tím, že další obchodní centrum ve vnitřním městě podporuje. Podobných „tržních svatostánků“ v centru je přitom plánováno již několik (nehledě na to, kolik jich zde již stojí). Obchodní centrum Černý Pelikán na Lannově třídě, IGY 2 na místě stávajícího centra Družba nebo administrativní budova Modrá Hvězda mezi ulicemi Lidická a Mánesova jsou toho příkladem. V úvahu však přichází přinejmenším zamyšlení nad udržitelností tohoto trendu. Pokud srovnáme jakousi prehistorickou obdobu těchto center, totiž „multifunkční“ střediska z dob totality, najdeme jisté společné rysy, včetně nemožnosti jejich efektivní transformace nebo přestaveb k aktuálním účelům. Po komunistickém režimu nám tu tak zbyla betonová monstra se skomírajícími službami nebo maloobchodem. Co s nimi? Zbourat a nahradit většími, lepšími, „moderními“, takovými, jejichž vzhled esteticky nikdy nezestárne? Ale co s nimi, až doslouží? Budou se likvidovat asi nepoměrně hůře než například taková Družba...

Umisťováním podobných záměrů, jako je OC Stromovka, dochází ke zkapacitnění automobilové dopravy ve městě, v přímé souvislosti pak ke zhoršení kvality ovzduší, navýšení hluku, a dohromady to dává výsledek v podobě městského prostoru nepříjemného k životu. Se zastavěním ploch počítá územní plán města i na dalších, dosud volných veřejných prostranstvích, jako je Mariánské nebo Senovážné náměstí. Vystává však otázka: je skutečným veřejným zájmem zahltit prostor velkokapacitními zábavními nebo administrativními centry? Není zde spíše prostor pro zamýšlení nad funkcí a kvalitou veřejných prostranství a zvážení možností, jaké využití by si tato místa a především obyvatelé města

zasloužili? Nebylo by lepší umístit na Dlouhé louce namísto obchodního centra například koncertní síň?

Na webové stránce <http://ocstromovka.googlepages.com/> můžete nyní připojit svůj podpis k petici proti plánované výstavbě gigantického obchodního centra na Dlouhé louce v Českých Budějovicích a zároveň i žádost směřovanou městu o vybudování vhodnější křižovatky u Dlouhého mostu. Iniciátorem petice je Ing. arch. Kryl.

Pavla Matějková

Územní řízení o OC Černý Pelikán zahájeno!

Ačkoliv je budoucnost obchodních a administrativních center – nových i stávajících – více než nejistá, developeři se do jejich výstavby hrnou hlava nehlava. Peníze sice v současné době nejsou, ale územní rozhodnutí se hodí vždy, dá se totiž téměř nekonečně prodlužovat jeho platnost. A tak je v současné době v plném proudu řízení o umístění AC Modrá Hvězda a následuje OC Černý Pelikán. Veřejnost se může k záměru OC Černý Pelikán písemně vyjadřovat až do veřejného ústního jednání, které se koná dne 6.5.2009 ve 14.00 hod. v zasedací místnosti zastupitelstva v budově Magistrátu města České Budějovice, nám. Přemysla Otakara II č. 1,2 (II. nadzemní podlaží). Není vyloučeno, že účast veřejnosti bude vysoká a nebude možnost, aby své stanovisko vyjádřil každý, kdo požádá na místě o slovo. Proto bude podstatné, aby stavebnímu úřadu došlo pokud možno co nejvíce písemných vyjádření od obyvatel města.

Pavla Matějková

Kaliště se ubránilo před výstavbou satelitního městečka

Obyvatelům Kaliště (části obce Lipí) se za pomoci Cally podařilo zrušit územní rozhodnutí o umístění vybavenosti pro 125 rodinných domů. Hlavní úspěch ve věci spočívá především v tom, že rozhodnutí bylo krajským úřadem zrušeno nikoliv z důvodu procedurálních a lehce opravitelných chyb stavebního úřadu (jak tomu často bývá), ale proto, že se ukázalo být v rozporu s platným územním plánem obce.

Obyvatelé přitom od počátku nechtěli samotný záměr zmařit, ale požadovali pouze to, aby investor dostal svých předchozích slibů, ke kterým se dokonce dohodou s obcí zavázal. Mezi závazky bylo například vybudování bezbariérového chodníku podél komunikace, klidové zóny a hřiště, napojení na čističku odpadních vod. Původní návrh také počítal s daleko menší zahuštěností zástavby. Investor však nakonec na své dřívější závazky neslyšel. Občané se tedy přihlásili do řízení a pro oponování případných dalších kontroverzních záměrů založili také občanské sdružení.

Kauza Kaliště u Lipí se tak řadí mezi světlé případy, kdy lidé, bez podpory svého zastupitelstva a přes výhrůžné a urážlivé dopisy ze strany investora, vynaložili veškeré úsilí pro to, aby si jejich vesnice zachovala svoji tvář.

Pavla Matějková

Větrné elektrárny a životní prostředí

Větrné elektrárny vyvolávají ze všech obnovitelných zdrojů energie asi nejvíce negativních reakcí ze strany ochrany přírody a krajiny. Nejinak v Jihočeském kraji, přestože vcelku neoplývá velkým větrným potenciálem. Na místech, kde ho lze ekonomicky využít, se již ale projednávalo několik projektů na energetické využití větru. Cílem Callou zorganizovaného workshopu, který se konal 10. března odpoledne v Jindřichově Hradci v hotelu Concertino, bylo pokusit se oddělit předsudky od faktů a v debatě odborníků definovat takové podmínky, které umožní využití větrné energie s minimalizací dopadů na životní prostředí.

V programu jsme se zaměřili na tři témata – problematiku krajinného rázu, ochrany ptáků a netopýrů a také hluku, tedy ta, která nejvíce rezonuje v debatách o větrných elektrárnách. Více než třicet pozvaných účastníků – zástupců provozovatelů větrných elektráren, státní správy (např. Ministerstva životního prostředí, Krajského úřadu či AOPAK), držitelé osvědčení EIA, ornitologové či starostové – aktivně diskutovalo o jednotlivých tématech po vstupních prezentacích: po vstupu krajináře doc. Ivana Vorla a dále předsedy České společnosti pro větrnou energii Michala Janečka k působení a hodnocení větrných elektráren na krajinný ráz a o problematice nuancí povolování a po prezentaci Radima Kočvary z Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a Jana Šímy z oddělení druhové ochrany MŽP zase o ochraně zejména ptáků a netopýrů a o reálných dopadech na ně. Jak je to s hlukem větrných elektráren a se strašákem infrazvukem nám vysvětlil člověk nejpovolanější, Aleš Jirásko z Národní referenční laboratoře pro měření a posuzování hluku. Prezentace ke stažení najdete zde:

<http://www.calla.cz/index.php?path=energetika/seminare/vte&php=workshop.php> .

Šlo o závěrečný, třetí workshop z celého cyklu debat o vlivech obnovitelných zdrojů energie na životní prostředí, který bude 30. dubna završen exkurzí (viz pozvánky na akce). Akce byla finančně podpořena grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

Edvard Sequens

Energie z pole

Calla uspořádala 19. 3. v rámci projektu NROS seminář ENERGIE Z POLE, který navázal na stejnojmennou zářijovou exkurzi. Seminář se věnoval pěstování a zpracování biomasy a účastníkům poskytl aktuální informace i zkušenosti z praxe a současně vytvořil prostor pro diskusi mezi zástupci státní správy a producenty biomasy o aktuálních problémech a překážkách rozvoje v této oblasti. Zájem o seminář byl neočekávaně veliký a sál zastupitelstva Jihočeského kraje zaplnilo na více jak 80 účastníků nejen z řad zemědělců, odborné veřejnosti a zpracovatelů biomasy, ale i pracovníků státní správy a studentů zemědělské fakulty Jihočeské univerzity ale i VOŠ a SZeŠ z Tábora.

Po zahájení semináře a přivítání účastníků přednesl svůj příspěvek pan Ing. Jan Bednár z MZe, který mluvil o podpoře pěstování biomasy v roce 2009. Z jeho přednášky vyplynulo, že současná jediná podpora pěstování energetických plodin, tzv. uhlíkový kredit, bude od příštího roku zrušena. Jiná národní podpora bohužel letos není možná, neboť by docházelo k duplicitě podpor a to je v rámci EU nepřijatelné. Pan Bednár dále nastínil současnou situaci povinného přimíchávání biosložky do fosilních paliv. MZe právě dokončilo přípravu víceletého programu biopaliv, který umožní jejich vyšší uplatnění a podpora se bude týkat „čistých“ 100% biopaliv a jejich vysokoprocentních směsí (SMN 30, E85, E95, čistý rostlinný olej) a bude spočívat v daňové úlevě, příp. ve vrátce daně (u lihových směsí) na obsah biosložky. Dále upozornil na možnosti čerpání podpor na rozvoj obnovitelných zdrojů energie z jednotlivých opatření a os Programu rozvoje venkova (PRV) na období 2007-2013. Finanční podpory lze poskytnout ve výši až 60 % způsobilých nákladů na stavební a technologické investice do zpracování a využití záměrně pěstované i zbytkové a odpadní

biomasy pro energetické účely (osa I.) a také na výstavbu decentralizovaných zařízení pro využití obnovitelných zdrojů paliv a energie (biomasy, bioplynu) pro vytápění nebo výrobu elektrické energie (osa III.).

Paní Ing. Vlasta Petříková, CSc. z organizace CZ Biom v úvodu své přednášky shrnula význam pěstování biomasy a nezbytnost důsledně rozlišovat různé formy biomasy či biopaliv. Ačkoliv největší efekt má biomasa v místě svého vzniku, tj. bez náročného transportu zejména pro vytápění budov a pro výrobu bioplynu, veřejnost bohužel mylně vnímá biomasu většinou jen jako biopaliva pro dopravu, a na to pak vznikají námitky typu biomasa vs. hladovějící třetí svět. Smysl podpory cíleně pěstované biomasy ukázala na příkladu z roku 2007, kdy došlo k navýšení národní podpory pěstování biomasy (z 2000 na 3000 Kč) čímž se rozšířila výměra ploch energetických plodin (EP) o 70 %. V druhé části své přednášky seznámila účastníky se

zkušenostmi s ověřováním jednotlivých druhů energetických plodin v provozních podmínkách. Závěrem shrnula význam EP jako přímý zdroj obnovitelných paliv, ochrannou funkci víceletých plodin před erozí půd a vliv na posílení biodiverzity a tím zlepšení funkcí krajiny.

O pěstování kukuřice, tritikale a vybraných druhů trav pro výrobu bioplynu pohovořil pan Ing. Jiří Diviš ze Zemědělské fakulty Jihočeské univerzity. Důvody pro využití kukuřice k produkci bioplynu jsou především v propracované technologii nových hybridů, dostupné mechanizaci a vysokém výnosu, který od roku 1990 vzrostl z 27,6 t/ha na 32,7 t/ha k roku 2006. Pan Diviš seznámil účastníky s výsledky výzkumného projektu MŠMT, který se věnoval nepotravinářskému využití biomasy v energetice a neopomenul ani ekonomiku, kdy např. náklady na pěstování kukuřice na siláž jsou 20-22 tis Kč/ha a odrůda kukuřice LATIZANA produkuje 358,5 l metanu/kg sušiny, což při výnosu 13 t/ha sušiny představuje cenu 1,80 Kč/kWh a 204 Kč/GJ. Co se týče využití slámy tritikale pro získávání energie, zdá se, vzhledem k značné produkci nadzemní fytomasy, nejefektivnější přímé spalování. Výhodou využití trav pro energetické účely je možnost jejich pěstování na půdách chudých na živiny a jejich protierozní účinek. Vhodnými druhy jsou: srha laločnatá a srha říznáčka, ovsík vyvýšený a lesknice rákosovitá.

O zkušenostech a statistice dotací poskytovaných na energetické plodiny hovořila Ing. Olga Šabatková z českobudějovické pobočky SZIF. Představila současně i podmínky poskytnutí dotace a to i pro podporu rychle rostoucích dřevin.

Pan Ing. Jaroslav Váňa, CSc., z Výzkumného ústavu rostlinné výroby z Prahy Ruzyně hovořil o svých bohatých zkušenostech s provozem bioplynových stanic zemědělského typu jak u nás, tak v zahraničí. Zdůraznil povinnosti jejich zřizovatelů a provozovatelů, včetně možného využití digestátu jako hnojiva.

Potenciál využití rostlinného oleje jako paliva nastínil ve svém příspěvku pan Lubomír Hlavenka z Mikulova, který na své farmě pěstuje slunečnici, již dále lisuje a používá k pohonu dieselových motorů vlastních vozů. Už Rudolf Diesel v roce 1912 řekl, že: „...produkty tohoto druhu budou během času stejně důležité jako dnes petrolej a dehtové produkty z uhlí“, neboť jeho první motor běžel na olej z arašídových oříšků. Předností využití olejů pro dopravu v praxi je především jejich lokální výroba a spotřeba uplatnitelná i v rámci jednoho podniku. Pan Hlavenka upozornil účastníky semináře na nutnost přestavby dieselového motoru pro pohon na čistý rostlinný olej a vysvětlil princip jeho fungování. Rostlinný olej je možno využívat i pro provoz kogeneračních jednotek, kde lze využívat i méně hodnotné tuky. To upravuje legislativní rámec zákona č. 180/200, a cenový výměr ERÚ, který udává výkupní cenu 3,27 Kč/kWh el. Zvláště zajímavý podíl ekonomiky tohoto procesu tvoří vylisované pokrutiny, které pan Hlavenka využívá k topení svého objektu v nejnáročnějších zimních měsících, ale lze je i krmit či míchat do krmných směsí či jinak dále využívat.

Zemědělec Jan Hlavač osel v roce 2007 šťovíkem pro energetické účely 30 ha, protože se nám jeví jako nejméně ekonomicky náročná energetická plodina a její pěstování se neliší od jiných víceletých zemědělských plodin. Prodej suché hmoty šťovíku na energii je možný pouze ve štěpce – sklizeň řezačkou, cena je kolem 140 Kč/GJ, výhřevnost v této štěpce dosahuje kolem 12 GJ/t, ale problém je s dopravou, protože 10 prostorových metrů odpovídá přibližně 600 kg. Proto zvolili lisování šťovíků do briket, což je sice ekonomicky náročnější, ale smluvní cena je vyšší - 155 Kč/GJ a briketovaný dosahuje vyšší výhřevnost kolem 15 GJ/t, rovněž objem hmoty se zmenší 10krát. Zkušenosti s maloprodejem mají zatím neuspokojivé,

neboť lidé často nemají důvěru k novým technologiím. Veškerá jejich výroba proto putuje do plzeňské teplárny na výrobu elektřiny a tepla.

Hana Gabrielová

Prezentace ze semináře na www.calla.cz/energiezpole.

Ministři financí se nevytáhli

V minulém čísle Dáblíka jsme Vás v článku „Čas na evropské závazky nastal nyní“ seznámili s otevřeným dopisem českých a evropských nevládních organizací vládám Evropské unie. Jak to dopadlo? Ministři financí (ECOFIN) přijali 10. března společné stanovisko k otázkám mezinárodního financování boje proti změnám klimatu. Odmítli přitom hovořit o jakýchkoli konkrétních částkách, kterými by měla přispět EU rozvojovým zemím. Mechanismus čistého rozvoje (CDM) má být podle ministrů financí hlavním nositelem finančních toků z bohatého Severu chudému Jihu. Nevládní organizace chápou tento postup jako výmluvu, aby EU a další rozvinuté země nemusely snižovat emise doma, a upozorňují na dosavadní negativní dopady CDM. Podle ministrů financí by mělo být dosaženo společného systému obchodování s emisemi v rámci zemí OECD do roku 2015 a rozšíření tohoto systému do roku 2020 na rychle rostoucí ekonomiky. Do financování boje proti změnám klimatu by měl být podle ministrů zásadně zapojen také soukromý sektor.

Edvard Sequens

Reakci Friends of the Earth najdete zde:

http://www.foeeurope.org/press/2009/Mar10_finance_ministers_dodge_responsibility_on_climate_cash.html

Závěry rady ministrů financí k financování změn klimatu tady:

http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/ecofin/106572.pdf

---

Velká výzva

Kampaň za prosazení ambiciózního zákona, který rozhybe investice do moderních zelených řešení: zateplování domů nebo čisté energetiky, pohodlné veřejné dopravy, snadné recyklace či místních potravin, pod názvem **Velká výzva** odstartovalo 24. března Hnutí DUHA. Legislativa má po vzoru Velké Británie závazně stanovit, že české exhalace skleníkových plynů budou do roku 2050 klesat o 2 % ročně. Podle nezávislého průzkumu agentury Factum Invenio takový zákon podporuje 66 % české veřejnosti.

Protože zákon na desítky let dopředu nasměruje investice v českém průmyslu, ekologická organizace chce přimět hlavní politické strany k rámcové dohodě na nové legislativě – podobně jako se o to pokoušejí s důchodovou reformou. Kampaň už nyní podporují například hudebník Jan Budař, herečka Simona Stašová, spisovatel Ivan Klíma, předseda českého PEN klubu Jiří Dědeček nebo docent Pavel Nováček, šéf katedry rozvojových studií na Palackého univerzitě. Každý ji může snadno pomoci z webové stránky www.velkavyzva.cz, odkud lze poslat e-mail vybraným poslancům.

Z informací Hnutí DUHA Edvard Sequens

Elektrárny ve veřejném zájmu?

Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR jednala o novele tzv. energetického zákona. Poslanci hospodářského výboru uspěli ve svém návrhu, aby se elektrárny o výkonu nejméně 100 MW zřizovaly a provozovaly ve veřejném zájmu. Takový návrh umožní příliš snadno vyvlastňovat pozemky v zájmu silných podnikatelských uskupení, bez ohledu na oprávněné nároky původních vlastníků pozemků. Ekologický právní servis a sdružení Calla s takovýmto vymezením zásadně nesouhlasí.

Deklarovat veřejný zájem na jednom typu staveb může přinést více problémů, než užitku. Nedoporučuje to ani Ústavní soud, když v jednom ze svých nálezů říká: „Deklarování veřejného zájmu v konkrétně určené věci zákonem pokládá Ústavní soud za protiústavní“. Elektrárny jsou v územních plánech označovány jako veřejně prospěšné

stavby, což je zcela dostačující podklad pro jejich povolování. Jakékoliv další zvýhodňování půjde na úkor lidí, kterým budou vyvlastňovány pozemky pro jejich stavbu. A firmy jako ČEZ získají další výhody k těm, které již požívají.

Pavel Doucha řekl: „Z právního hlediska se skutečně jedná o nesystémový krok. Proč mají být ve veřejném zájmu právě elektrárny, a ne třeba čistírny odpadů, teplárny, automobilky či jiné průmyslové závody? V principu se jedná o stejnou věc – podnikatelský záměr je povýšen na veřejný zájem.“

Z tiskové zprávy Cally a EPS upravil Edvard Sequens

Jak změnit atomový zákon a nic nevyřešit?

Právě přijatá novela energetického zákona ve Sněmovně zvyšuje omezení odpovědnosti provozovatelů jaderných elektráren za jadernou škodu ze stávajících 6 na 8 miliard korun. Poslanci tak učinili první krůček k zavedení plné finanční odpovědnosti ČEZ za případné škody způsobené atomovými reaktory. Toto navýšení však problém neřeší. Nejenže je v rozporu i s Dodatkem Vídeňské úmluvy, který Česká republika podepsala a který jako minimum odpovědnosti požaduje přibližně 9 miliard Kč, ale zejména neodpovídá možné reálné škodě.

Podle sdružení Calla a Hnutí DUHA musí následovat úplné zrušení kontroverzní klauzule atomového zákona, podle které elektrárenská společnost hradí jen malou část možných následků. EEA ve své studii o evropských dotacích do energetiky uvádí 60 miliard eur jako spodní odhad velikosti škod při jaderné havárii. Kdyby v Temelíně došlo k havárii, ČEZ dostane od pojišťoven 35 miliard korun za poškozené zařízení, zatímco všichni ostatní postižení obdrží podle současných pravidel dohromady jen šest miliard. Provozovatelé jaderných elektráren tak získávají oproti jiným zdrojům neoprávněnou konkurenční výhodu na trhu s elektřinou. Ani v jiném průmyslovém odvětví, například v chemickém není výše odpovědnosti za škodu nijak omezena.

Ministr Martin Říman dostal v březnu 2008 od vlády úkol zajistit k 1. lednu 2009 ratifikaci doplněné Vídeňské úmluvy a novelizovat k tomu patřičné paragrafy atomového zákona. Zároveň dostal za úkol okamžitě zahájit práce na přijetí tzv. Pařížské úmluvy a potažmo zvýšení povinného pojištění na 18,5 miliardy. Nic z toho se dosud nestalo a dnešní úprava ratifikaci nemožná.

Martin Sedlák z Hnutí DUHA řekl: „Provozovatelé jaderných elektráren musí nést plnou finanční odpovědnost za škody, jež případně způsobí. Proto je potřeba změnit klauzuli současného atomového zákona, podle které by ČEZ hradil jen malou část. Zavedení plné odpovědnosti za případné škody, které jaderné elektrárny ČEZ způsobí, je samozřejmou první podmínkou další debaty o nových reaktorech.“

Z tiskové zprávy Calla a Hnutí DUHA upravil Edvard Sequens

Martin Říman obcím: sliby nesplním

Na program vlády se v březnu celkem dvakrát dostalo projednání analýzy ministra Římana o možnostech zapojení obcí do vyhledávání hlubinného úložiště radioaktivních odpadů. Poprvé 9., ale i podruhé 30. března byl tento bod „odložen“. Vzhledem k vládě v demisi to znamená, že legislativa zůstane v nevyhovující podobě, jak je dnes – obce i nadále nebudou mít účinný nástroj, jak hájit zájmy svých občanů. Ten z vládních slibů, v němž se strany vládní koalice zavázaly pro změnu práv obcí („Další kroky ve vyhledávání hlubinného úložiště vyhořelého jaderného paliva bude vláda činit transparentně a nepřekročitelným kritériem bude souhlas dotčených obcí.“) tak zůstane jen jedním z řady nesplněných, na níž byla postavena

koaliční spolupráce.

Sdružení Calla a Hnutí DUHA prosazují novelu atomového zákona, která dá obcím a krajům právo spolurozhodovat o kontroverzních úložištích radioaktivních odpadů. Prozatím jsou z povolovací procedury vyloučeny. Upozornily, že paradoxně nejdále se s budováním úložiště radioaktivních odpadů dostalo Švédsko a Finsko, kde dotčené obce mají dokonce právo veta. Spolurozhodování totiž posiluje důvěru místních lidí ke státu. Osmatřicet starostů z regionů, kde by mohlo stát hlubinné úložiště radioaktivních

odpadů, v říjnu 2005 požádalo Poslaneckou sněmovnu, aby takovou novelu schválila. V pětadvaceti obcích se uskutečnilo místní referendum, které úložiště odmítlo. Vláda na základě tlaku obcí a krajů zastavila průzkumné práce do roku 2009, ale pak je hodlá obnovit. Bez změny přístupu to však bude krajně obtížné.

Edvard Sequens ze sdružení Cally řekl: „Je podivuhodné, v jaké míře nejsou na počátku jedenadvacátého století uprostřed Evropy dodržovány základní demokratické principy ve jménu podpory jediného průmyslového odvětví – jaderné energetiky. Zdá se, že ji není možné udržovat v provozu bez intervencí státu a pokřivené spravedlnosti.“

Martin Sedlák z Hnutí DUHA doplnil: „Negativní doporučení nezapojit obce do procesu výběru lokality pro budoucí úložiště se schovává za absurdní argumenty typu diskriminace jaderného odvětví nebo oslabení energetické bezpečnosti. Další důvod pro odmítnutí – prodloužení délky správního řízení – je jen krutým výsměchem starostům v dotčených lokalitách. Je to totiž právě stát, který pět let odmítá splnit rozumné požadavky místních na právo spolurozhodovat v procesu o výběru lokality pro úložiště. Pevně věříme, že stát Římanovu analýzu odmítne a přestane vést zákopovou válku s obcemi a kraji.“

Z tiskových zpráv Cally a Hnutí DUHA Edvard Sequens

Na konferenci ve Švédsku se řešila otázka ukládání vyhořelého jaderného paliva

Ve dnech 17. – 18. března 2009 se ve švédském univerzitním městě Uppsala sešli na společné konferenci koncoví uživatelé projektu ARGONA. Tento mezinárodní projekt je podporován společenstvím Euratom v rámci výzkumu a vzdělávání 6. rámcového programu Evropské komise v oblasti jaderné energie. Projekt je koordinován Švédským úřadem radiační bezpečnosti (The Swedish Radiation Safety Authority) ve spolupráci s Karita Research AB a zabývá se otevřenou komunikací v oblasti nakládání s radioaktivními odpady. Za Českou republiku je koordinátorem projektu Ústav jaderného výzkumu (ÚJV) Řež a.s., který spolupracuje se Správou úložišť radioaktivních odpadů (SÚRAO). V rámci projektu Argona by měl být v českých podmínkách otestován komunikační model RISCUM, jehož cílem je transparentní komunikace otázek souvisejících s ukládáním radioaktivních odpadů.

Cally byla přizvána k účasti na projektu Argona počátkem loňského roku, kdy byla ustavena tzv. referenční skupina, jejíchž schůzek se účastní zástupci ÚJV Řež, ministerstev (MPO a MŽP), SÚRAO, SÚJB, dotčených samospráv a Cally. Je to vůbec poprvé, co se aktéři této problematiky sešli u jednoho stolu, vyjádřili otevřeně své postoje a diskutovali o nich.

Konference ve Švédsku se zúčastnili zástupci ÚJV Řež, SÚRAO, 5 zástupců dotčených obcí (Jirsa – Dolní Cerekev, Beneš – Pluhův Ždár, Cihlářová – Pačejov, Peterka – Lubenec, Nožičková - Rudíkov) a nevládní organizace reprezentovali Martin Sedlák za Hnutí DUHA a Hana Gabrielová z Cally, která byla přizvána švédskými organizátory k účasti v panelové diskusi na konferenci.

Na konferenci měl zajímavou prezentaci starosta obce Othammars, která je jednou ze dvou vybraných lokalit pro stavbu hlubinného úložiště ve Švédsku. V letošním červnu by ve Švédsku z těchto dvou měli definitivně vybrat a začít s realizací úložiště. Nutno podotknout, že situace v oblasti stavby úložiště je ve Švédsku značně odlišná oproti té české. Rozdíl tkví především v konceptu práv veřejnosti v procesu ukládání radioaktivních odpadů, kdy švédským obcím bylo přiznáno právo veta. Obce mají možnost projekt v jakékoliv fázi realizace odmítnout, když dostanou pocit, že není projekt bezpečný nebo že se sníží míra informovanosti ze státních úřadů. Navíc mají obce ve Švédsku relativně velké rozpočty, což jim dává větší nezávislost při rozhodování. Bezpečnost, ochrana životního prostředí a zdraví je sice starostí vládních úřadů, ale obce ve Švédsku mají na rozdíl od ČR možnost na tyto záležitosti dohlížet.

Jedním z výstupů projektu Argona u nás bude veřejné slyšení pro zástupce lokalit dotčených záměrem stavby hlubinného úložiště: uskuteční se na zámku Štířín 23. května a mělo by být plněm otevřeným pro diskusi v oblasti umístování hlubinného úložiště v ČR.

Hana Gabrielová

Nadace Partnerství hledá Strom roku 2009

Nominace by měla obsahovat příběh stromu, uvedení lokality, kde strom roste (včetně GPS souřadnice), informace o druhu, výšce, stáří a obvodu stromu a jeho fotografii nebo obrázek. Stromy, které jsou ohroženy necitlivým zásahem nebo negativními dopady lidských činností, mohou získat také titul Strom hrdina. Z doručených návrhů vybere porota dvanáct finalistů, pro které bude od srpna do října hlasovat široká veřejnost. Pro postup do finále je rozhodující především vztah autorů návrhu ke stromu. Historie ankety zaznamenala desítky příběhů obětavých i nadšených jednotlivců, rodin, organizací nebo i zastupitelů.

Anketa se snaží jednoduchým způsobem rozvíjet vztah lidí k životnímu prostředí a motivovat k péči o přírodní i kulturní dědictví. Loňský ročník ankety byl nebývale úspěšný. Do hlasování se zapojilo přes 87 tisíc lidí a z jeho výtěžku byly již v únoru podpořeny výsadby na 29 místech po celé republice. Vloni se Stromem roku stala Gurreho lípa v Římově.

Své návrhy na letošního laureáta můžete zasílat do pátku 29. května 2009 na adresu Nadace Partnerství, Údolní 33, 602 00 Brno, nebo na e-mail strom.zivota@nap.cz.

Podle informací Nadace Partnerství Edvard Sequens

Chvála torz a krásných krasců

Se slovem „torzo“ si většina lidí krásu nespojuje. Přesto si myslím, že torza starých stromů mohou být krásná. Kromě toho mají však v krajině také nezastupitelnou funkci jako útočiště vzácných i běžných druhů živočichů. Pro řadu ohrožených brouků se stal nedostatek starých a mrtvých stromů dokonce hlavním důvodem, proč jim hrozí vyhubení. A torza jsou jednou z možností, jak alespoň kmeny starých stromů v krajině zachovat.

Hlavně díky neutuchající aktivitě Pavly Matějkové (a občasným vyjádřením entomologa Zdeňka Kletečky z Jihočeského muzea), která se účastní řízení o kácení stromů, se zvolna začínají torza prosazovat i v Českých Budějovicích. Pochopitelně není cílem Cally, aby budějovické ulice a veřejná prostranství byly lemovány torzy. Jsou ovšem situace, kdy je třeba strom kácet např. z důvodů bezpečnosti lidí, kteří procházejí kolem. V takových případech se tedy budeme snažit, aby na kácení nedoplátily vzácné druhy hmyzu. Zatím to vypadá, že i s magistrátními úředníky se lze v takových případech dohodnout na přijatelném kompromisu.

Až někdy budete čekat na autobus na zastávce U Parku, zadívejte se pozorně na kmeny tamních lip. Objevíte v nich velké množství oválných děr. Jsou to výletové otvory jednoho s nejkrásnějších broučích obyvatel našeho města – krasce lipového. A najdete je i na dalších místech Budějovic a jižních Čech (v jiných oblastech ČR je tento brouk mnohem vzácnější). Právě tento krasce nepřijde o svůj domov v lípě u Jižní zastávky, z níž bude zachováno alespoň torzo.

Jiří Řehounek

VYSLO

Stromy a hmyz – praktický rádce pro účast ve správních řízeních

„Nejen lesy, ale i stromy rostoucí mimo les plní v krajině mnoho důležitých funkcí. Jednou z nich, na kterou často zapomínáme, je poskytování útočiště pro řadu druhů jiných organismů. Asi každý si vzpomene, že v korunách stromů nebo v dutinách hnízdí ptáci. Stromy v jakékoli fázi odumírání a rozpadu však hostí také obrovské bohatství nejrůznějších bezobratlých živočichů, z nichž podstatná část je velice ohrožena. Jakkoli to zní neuvěřitelně, mnoho z nich bylo vytlačeno z lesů na náhradní stanoviště, jako jsou parky, aleje, sady a vůbec městská zeleň. Rozhodování o městské zeleni má tak mnohdy zcela zásadní dopad na biologickou rozmanitost krajiny jako celku. Každý starý strom, dokonce i mrtvý strom, pahýl nebo pařez, může hostit širokou paletu zajímavých, vzácných nebo zákonem chráněných druhů hmyzu, a to dokonce i v centrech velkých českých měst.“

Předchozí odstavec jsem si vypůjčil z nově vydané brožury „Stromy a hmyz“, kterou jsme napsali společně s Pavlou Matějkovou a entomologem Jihočeského muzea Zdeňkem Kletečkou. Kácení stromů patří

k častým předmětům správních řízení v obcích a městech. Až dosud se při jeho povolování zohledňoval především zdravotní stav stromu a bezpečnost lidí, kteří kolem stromů procházejí. Chtěli jsme diskusi o kácení stromů, která se v poslední době rozbíhá např. v souvislosti se silničními alejemi, obohatit o jiný pohled.

Publikace se věnuje právní problematice ochrany hmyzu vázaného na staré stromy a nabízí různé možnosti jeho ochrany. Obsahuje také úplný výčet zvláště chráněných druhů vázaných na dřeviny mimo les včetně možností rozpoznání jejich přítomnosti v zimním období. Závěrečné kapitoly jsou věnovány druhům červeného seznamu a dřevinám důležitým pro ochranu hmyzu. Brožura je určena především občanským sdružením. Věříme však, že v ní důležité informace naleznou i úředníci, kteří o kácení rozhodují, a další zájemci o ochranu přírody.

Na tomto místě je třeba také poděkovat dalším lidem, kteří se na vydání brožury podíleli. Za poznámky a připomínky k textu jsme vděční entomologům Milanu Boukalovi, Lukáši Čížkovi, Jakubu Horákovi a Martinu Škorpíkovi, fotografie poskytli kromě autorů také Jakub Horák, Jan Řehounek a Stanislav Krejčík (www.meloidae.com). Tradičně výbornou práci odvedla také grafička Lenka Pužmanová. Brožuru získají zájemci v kanceláři Cally zdarma.

Jiří Řehounek

MALÝ OPRAVNÍK BIOLOGICKÝCH OMYLŮ

Tučňáci a ropáci

Může se ve volné přírodě setkat tučňák s ledním medvědem? Někdy bych si přál vědět, jak by dopadl český národ, pokud by se podobná otázka stala předmětem průzkumu veřejného mínění. Možná by někdo toho tučňáka do Arktidy i přivezl a zahynul by při pokusu o společné foto s medvědem.

Podobnými zapeklitostmi se ovšem zabývá jedna z mezních (a seriózních) biologických disciplín – biogeografie. Tedy nauka o rozšíření organismů na Zemi. Tak jako se řada lidí cítí být experty na fotbal, počasí a školství (protože do míče už někdy kopali, počasí je nepřekvapí a ve škole strávili mnoho let), má své „odborníky“ také biogeografie. Jsou schopni s vážnou tváří tvrdit, že klokani žijí v Americe, kde je pronásledují krvežizniví lvi.

Osobně jsem se na základní škole utkal s učitelkou matematiky, která nadiktovala při suplované hodině slovní úlohu o tygrech v Africe. Ne že by mi nějak extrémně šly slovní úlohy, ale tygry v Africe jsem neholdal ve třinácti letech jen tak přejít. Zajímavá diskuse byla ukončena argumentem: „Já mám doma fotku a na ní jsou tygři v Africe.“

Ale na každého jednou dojde. Následující rok se celá škola zúčastnila v místním kině projekce snímků z festivalu Ekofilm. Mimo jiné jsme shlédli také dnes již kultovní a studentským Oscarem ověňčený film Ropáci, který natočil téměř neznámý režisér Jan Svěrák. A dotyčná matematikářka se šla pořadatelů pokorně zeptat, zda ti ropáci skutečně existují. Asi jako afričtí tygři, soudružko učitelko...

Jiří Řehounek

Také Vás děsí hluk?

Děsí mne dopravní hluk ve městě, decibely tlampačů, MP trojek, mobilních telefonů, hlasitá konverzace, kterou se snaží spoluobčané – a bohužel i mládež – upoutat na sebe pozornost. Nejsem ani zastáncem zkušebních sirén ozývajících se každý měsíc a mráz mi přejíždí po zádech při houkání rychlé záchranné pomoci nebo hasičského auta. Balzámem pro duši, a hlavně pro uši, jsou proto pro mne vycházky do přírody. Při této příležitosti je na místě připomenout, že hluk patří dnes mezi nejrizikovější faktory poškozující naše zdraví. Sluch je jediným smyslem, který „nevypne“ ani v noci. Právem je proto měsíc duben ve znamení Mezinárodního dne boje proti hluku. Symbolicky jím je vždy Zelený čtvrtek, kdy podle lidové katolické tradice zvony utichají a „odlétají do Říma“. Byl vyhlášen v roce 2004 z iniciativy Hudebně ekologického sdružení HUDEKOS při České hudební společnosti, ale k této iniciativě se připojily i obdobné společnosti v Rakousku, Německu a Polsku. A jak jsem vzpomněl v úvodu, není divu, v naší společnosti málokde najdeme tiché místo... Znáte snad pro relaxaci a ochranu sluchu lepší místo než přírodu?

Vladimír Molek

Vyjádření vědců k situaci v NP Šumava

Protože diskuse o Šumavě neopadá, ba spíše naopak, dovolujeme si, jakožto vědci zabývající se přímo ekosystémy Šumavy, shrnout naše pohledy na celou věc, především na otázku, zda zasahovat, či nezasahovat proti kůrovci v jádrových zónách Národního parku. Reagujeme tímto též na čerstvé publikace o lesích Šumavy (Podhrázký, Vacek 2008; Vacek, Krejčí a kol 2009), ve kterých se vyskytla řada nepřesností a jednostranných interpretací. Jsme rovněž znepokojeni různými nepříliš kompetentními aktivitami z poslední doby (petice Zachraňme Šumavu aj.), bohužel za podpory některých regionálních politiků, kteří se snaží v Národním parku Šumava prosadit omezení, či zrušení bezzásahových zón. Na základě našich výsledků můžeme tvrdit, že tím by došlo ke zničení posledních zbytků původních horských smrčín a popření samé podstaty národního parku. Toto konstatování v následujících řádcích podrobněji zdůvodňujeme.

Horský smrkový les má přirozeně tři stadia vývoje: stadium obnovy, optima a rozpadu, která se částečně překrývají. V rozpadajících se porostech je velké množství semenáčků, které v zástínu přežívají celá desetiletí, rostou velice pomalu a začínají růst poté, co se mateřský porost rozpadne, např. působením kůrovce. V pralese na Pramenech Vltavy jsou např. stromy staré i 400 let a to, že uschnou působením kůrovce, je zcela přirozený vývoj. Nastává stadium rozpadu a obnovy. Tento prales je pralesem právě proto, že se do něj v minulosti nezasahovalo. Kůrovec i vítr jsou přírodní disturbance (narušení), na které jsou horské smrčiny adaptovány, a pro svoji obnovu, pokud se nemají obnovovat uměle, je potřebují. Přírodní disturbance totiž umožňují vznik dvou základních podmínek pro obnovu smrku: narušení stromového zápoje a dostatek ležícího mrtvého dřeva. Ležící dřevo je zdrojem živin a důležitým mikrostanovištěm pro semenáčky smrku i dalších dřevin. Jeho význam roste v horských podmínkách, kde semenáčky přežívají téměř výhradně na vyvýšeninách, jako jsou padlé kmeny a paty stojících stromů, kde jsou chráněny před dlouho ležícím sněhem a konkurencí bylinné vegetace.

Vědecké práce zabývající se středoevropskými horskými smrčinami, rozpadajícími se vlivem přírodních (i když někdy člověkem urychlených) disturbancí, potvrzují dostatečnou schopnost jejich přirozené obnovy i to, že se přirozeně rozpadaly vlivem disturbancí a následně samovolně obnovovaly i v minulosti. Nicméně v Česku existuje stále silný tlak prosazující umělé zásahy proti působení přírodních disturbancí a umělé výsadby proti přirozené obnově i v nejpřísněji chráněných územích. Závažným následkem umělých lesnických zásahů je zredukování přirozeného zmlazení smrku i jiných dřevin (až o 80 %) a odstranění dřeva a ostatní biomasy, které

jsou důležitým zdrojem živin pro obnovující se les, jež byly předchozím porostem vyčerpány. Kromě toho dojde k porušení povrchových půdních horizontů, které jsou místem vysoké koncentrace živin, jejich neaktivnější přeměny a životním prostorem pro půdní organismy, které tuto přeměnu zajišťují. Porušení povrchových půdních vrstev kromě toho zvyšuje riziko eroze a odnosu půdy, k jejíž obnově jsou třeba tisíciletí. Dalšími prokázanými negativními důsledky jsou i změny vodního a teplotního režimu a chemismu půd, které spolu s erozí ztěžují rozvoj porostu a zalesnění vůbec. Umělé lesnické zásahy rovněž nenávratně likvidují celou škálu endemických druhů půdní fauny, kterou bychom měli zvláště chránit, protože nemá křídla a nemůže na zničené lokality přiletět. To má rovněž za následek mnohdy neúspěšné pokusy se zalesňováním takových ploch. Půdní fauna horských smrčín Šumavy je vysoce reliktní a unikátní v rámci celé Evropy, mj. obsahuje asi 50 druhů nových pro vědu.

Nebezpečí vnitroskeletové eroze po žíru kůrovcem – před nímž výše zmíněné publikace varují – je neopodstatněné. K tomuto jevu přirozeně dochází na všech skeletovitých svazích a ve svém důsledku vede k postupnému zazemňování svahu a pozvolnému hromadění půdy a vytváření podmínek pro rozvoj vegetace. To probíhá nepřetržitě od rozvoje půd a vegetace po posledním zalednění a vede k postupnému zalesňování i původních skalních výchozů a morénových karů vrcholových partií Šumavy. Zvýšené eroze se lze naopak obávat po agresivním porušení půdního pokryvu, které běžně provází odlesňování a transport dřeva.

Umělé výsadby, nehledě na to, jak jsou nákladné, vedou ke vzniku lesa jednotvárného a méně odolného, než který vzniká po přírodní disturbance. (To neplatí jen pro horské smrčiny.) Kácení i pouze skupinek stromů nebo jednotlivých napadených stromů způsobuje změnu podmínek pro stromy ostatní, které zůstaly stát, jejich kmeny jsou osluněny a strom oslaben. Tím se stává citlivějším k napadení kůrovcem. Kácení otevírá cestu větru do porostů, což zvláště v horských podmínkách nezbytně vede k jejich

následnému rozvracení větrem, přesahujícím rozsah, na který jsou horské smrčiny přirozeně adaptovány, a tím i k vytváření podmínek pro rychlejší šíření kůrovce. To celý proces rozpadu horských smrčín pak pouze urychluje.

Při rozhodování o tom, zda a v jakém rozsahu zasahovat proti přírodním disturbancím ve velkoplošných chráněných územích, by měly být využívány především ověřené vědecké poznatky o fungování ekosystému jako celku. Nikoliv jednostranně nahlížet na smrkový les jen přes dospělé smrky, jak místy vyznívají výše uvedené knihy. Podle současných znalostí o vlivu přírodních i umělých disturbancí na vývoj smrkových ekosystémů se v pásmu horských smrčín, ať už klimaxových nebo podmáčených, bezzásahový režim jeví tím nejlepším přístupem pro obnovu stabilního lesa. To platí i pro horské smrčiny ovlivněné v minulosti hospodařením, ve kterých působení přírodních disturbancí urychluje jejich přeměnu na přirozené porosty, a rovněž i pro kulturní lesy nižších poloh, kde je dostatečná přirozená obnova např. buku. V horských polohách lze pro zpomalení šíření kůrovce místy doporučit pouze nedestruktivní metody, jako je použití feromonových lapačů, antiatraktantů a výjimečně i přirozených parazitů kůrovce. Zásahy v podobě kácení napadených stromů lze provádět v nižších polohách (zhruba pod 1000 m n.m.), mimo jádrová území parku. Tam není nebezpečí rozvracení porostů větrem tak velké jako ve vrcholových partiích a také většinou nejde o nejcennější porosty. Zásahy v těchto polohách jsou i účinnější proti šíření kůrovce do hospodářských lesů nižších poloh.

V souvislosti se zde diskutovaným problémem připomínáme, že na celém území státu je jen 0,83 % rozlohy lesů bezzásahových a na vlastní Šumavě činí podíl bezzásahových ploch jen 16 % rozlohy lesů národního parku. Bezzásahovost není žádným experimentem, jak můžeme někdy slyšet od věci neznalých jedinců. Naopak, experimentem, a to z hlediska fungování ekosystému velmi zhoubným, je kulturní smrčina.

Závěry zde uvedené máme podloženy vlastními výzkumy a publikacemi i výsledky dalších studií od nás i ze zahraničí. Uvítali bychom, kdyby se konečně dalo na hlas vědecké obce a nikoliv na povrchní dojmy věci neznalých osob nebo závěry jednostranných a místy účelově orientovaných studií.

V Českých Budějovicích a Praze, 26. 2. 2009

RNDr. Jakub Hruška, CSc., Česká geologická služba, Praha

RNDr. Magda Jonášová, Ph.D., Ústav systémové biologie a ekologie AV ČR, České Budějovice

prof. Ing. Jiří Kopáček, Ph.D., Přírodovědecká fakulta JU a Hydrobiologický ústav, Biologické centrum AV ČR, České Budějovice

prof. RNDr. Karel Prach, CSc., Přírodovědecká fakulta JU České Budějovice a Botanický ústav AV ČR, Třeboň (kontaktní osoba: Přírodovědecká fakulta JU, Branišovská 31, 370 05 České Budějovice, prach@prf.jcu.cz)

prof. RNDr. Josef Rusek, DrSc., Ústav půdní biologie, Biologické centrum AV ČR, České Budějovice

doc. Ing. Karel Spitzer, CSc., Entomologický ústav, Biologické centrum AV ČR, České Budějovice

prof. Ing. Hana Šantrůčková, CSc., Přírodovědecká fakulta JU České Budějovice

doc. RNDr. Jaroslav Vrba, CSc., Přírodovědecká fakulta JU a Hydrobiologický ústav, Biologické centrum AV ČR, České Budějovice

---

Velikonoce – svátky nového života

Je to jistě ta nejvhodnější doba v roce, kdy se děti seznamují se zvířaty a s přírodou. A nemusí jít zrovna o návštěvu ZOO. Téměř každé dítě si chce pohladit sousedovic štěně či přinést domů kotě nebo králíčka. Tyto první chvíle se zvířaty jsou pro děti velice důležité, neboť formují jejich vztah k přírodě v pozdějším věku.

Vladimír Molek

Nářek strakapouda

Asi každý čtenář tohoto měsíčníku už někdy četl o tom, že se nemají v přírodě zanechávat provázky, dráty, igelitové pytlíky, rybářské vlasce či sítě a další podobné odpady. Jsme poučeni ekovýchovními články a knihami a pobouřeni obrázky poraněných a mrtvých zvířat zapletených do nejrůznější odpadkových pastí. Bereme jako samozřejmost, že si svoje odpadky z lesa odneseme. Ačkoli to tak nedělají úplně všichni, považujeme to dnes za obecnou civilizační normu podepřenou i zákonem. Někdy se ale stane, že nám důležité věci tak úplně „nedocvaknou“.

Jednu březnovou sobotu mě překvapil telefonát od naší babičky, která v tu dobu vozila kočárek se spícím patnáctiměsíčním Jáchymem po lese. Stál jsem na zastávce MHD a babička mě naléhavě žádala, abych přijel co nejrychleji zachránit strakapouda, který se zapletl do nějakého provazu. Strakapoud prý visí na stromě, občas se divoce zazmítá. Kolem poletuje druhý strakapoud a oba srdceryvně nařikají.

Naštěstí jsem byl na cestě domů, vzal jsem rukavice, nůžky a nůž a pospíchal do blízkého lesa. Na dubu tam skutečně visel sameček strakapouda velkého. Když mě uviděl, začal se zmítat a křičet. Při bližším pohledu bylo jasné, že pták má nohu chycenou v provázku omotaném kolem jedné z postranních větví. S pomocí nůžek jsem ho vysvobodil a zcela zdravého vypustil na svobodu. Strakapoud nejprve rychle zmizel v blízkém hustém porostu, pak ale přiletěl zpátky. Sedl si na strom nade mnou a několikrát do něj zabušil. Teprve pak odletěl definitivně.

Proč o tom ale píšu do *Ďáblíku*? Onen osudný provázek byl součástí nepřehledné změti provázků a drátků, které na místě zbyly po ptačích krmítkách. Určitě taková místa znáte. Lidé na ně přes zimu přinášejí krmítka různých tvarů a kusy loje, aby pomohli sýkorám, pěnkavám nebo právě strakapoudům přežít zimu. Nevědomky tak vytvářejí past, do níž se tentokrát chytil „náš“ strakapoud. Málodko si totiž nejdříve součásti krmítek odnese z lesa zpátky.

Možná je načase, abychom uklidili zbytky po zimním přikrmování. A možná bychom měli všichni ještě více domýšlet důsledky svých dobrých úmyslů. Kamže vede cesta jimi dlážděná?

Jiří Řehounek

Spokojené slepice, ale ne ve velkochovech

Hnutí DUHA Č. Budějovice pořádá dne 8.4. ve 14.30 hod. v Č. Budějovicích akci Kraslice. Začátek akce bude na náměstí Přemysla Otakara II. u kašny. Chceme upozornit na otřesné podmínky průmyslového chovu drůbeže, a to jak u slepic chovaných na maso, tak u slepic-nosnic.

Kuřata žijí namačkaná po tisících ve velkých uměle osvětlených halách bez výběhu a často i bez oken. Chovají se rychle rostoucí hybridy – brojleři, kteří porážkové hmotnosti (asi 2 kg) dosáhnou za 42 dnů. Rychlý růst vyvolává velký nápor na kosti, srdce a plíce. Mláďata trpí bolestivými deformacemi nohou, často hynou žízní a hladem, protože se nedokáží dostat ke krmivu. Výjimkou nejsou ani úhyny na selhání srdce. Maso má nižší kvalitu. Dostávají koncentrované krmné směsi s dávkami doplňků a léčiv (vakcín, kokcidiostatik, vitaminů). Podporuje to jejich rychlý růst.

V ekologických chovech je situace jiná. Kuřata rostou přirozenou rychlostí, minimální stáří před porážkou je 81 dní. Mají k dispozici kaliště, podestýlku, venkovní výběh s částečným pokryvem vegetací a úkryty. Existuje tu nižší hustota chovu (na 1 m² připadá 10 kuřat) a každé zvíře musí mít venkovní výběh 4 m². Chovatelé krmí kuřata s nižší intenzitou, výkrm má tři fáze: předvýkrm, výkrm a dokrmování. Kuřatům musí být zajištěn nepřetržitý přísun potravy a vody.

Slepice-nosnice vajec žijí v bateriových klecích, které jsou poskládané v několika patrech nad sebou. Na každou slepici připadá plocha zhruba o velikosti archu papíru A4. Slepice nemohou roztáhnout křídla, popelřit se, poletovat, běhat, zobat v zemi. Trpí řídnutím kostní tkáně (osteoporóza) a následně zlomeninami končetin.

Zkracují se jim často zobáky (ve snaze zabránit tomu, že si ve frustraci klovou peří a že dochází ke kanibalismu). Pahýl zobáku ale zůstává stále citlivý. Kvůli ovlivnění intenzity snášení vajec se slepicím umělým osvětlením prodlužuje nebo zkracuje den.

Bateriové klece budou od roku 2012 zakázány a zůstanou tzv. klece obohacené. V obohacených klecích musí být pro každou nosnici nejméně 750 cm² (nyní je to 550 cm²), hnízdo, stelivo, hřady a 12 cm korýtka. Ovšem z přirozených potřeb slepic je zřejmé, že použití jakýchkoliv klecí je vyloučeno. Dále budou povoleny alternativní systémy (chov na podestýlce, chov s volným výběhem a ekologický chov)

V přirozených podmínkách žijí slepice v malém hejně (10 – 20 slepic a kohout), jsou čínorodé a velmi pohyblivé. Ekologické zemědělství nepovoluje klecové chovy. Na 1 m² může být maximálně 6 nosnic a na každou nosnici připadají 4 m² výběhu. Výběh se postupně přesunuje, aby byl stále zelený. Slepice mohou žít ve voliérových nebo venkovních chovech, mobilních drůbežárnách nebo chovatel kombinuje ustájení s výběhem. Podmínky ale vždy musejí splňovat základní životní potřeby zvířete. Ekozemědělci nesmějí slepicím zkracovat zobáky. Pro umělé osvětlení platí, že nesmí přesáhnout 16 hodin. Slepice musí mít minimálně 8 hodin tmy bez přerušení.

Zvířata bývají často chována bez vazby na zemědělskou půdu. Dostávají krmivo, které je potřeba nakupovat a dovážet. Dochází tak ke zbytečnému znečištění vlivem kamionové dopravy. Obří monokultury krmné sóji (kterou masivně dováží také Česká republika a která se přidává do krmiv pro drůbež) patří k hlavním příčinám kácení tropických deštných pralesů v Latinské Americe.

Zvířata produkují velké množství výkalů, z nichž se do ovzduší uvolňuje amoniak a zápach. Problém je v koncentraci emisí, hromadí se na jednom místě a poškozují kvalitu života v okolí. Ekologické zemědělství produkuje méně amoniaku. Pravidla totiž omezují počet chovaných zvířat na plochu.

Hlavními problémy intenzivních chovů jsou: natěsnání tisíců zvířat v přeplněných prostorách, nevhodné a nepřirozené prostředí (klece); bolestivé zákroky na zvířatech (zkracování zobáků); rychlý růst, šlechtění zvířat pro intenzivní produkci na úkor jejich zdraví a pohody, přeprava na dlouhé vzdálenosti; dovoz krmiv; znečištění ovzduší amoniakem a zápachem.

Ekologické chovy kladou důraz na co nejpřirozenější a kvalitní životní podmínky zvířat. Jednou ze zásad je etické zacházení. Pravidla pro ekologické hospodaření jsou stanovená zákonem o ekologickém zemědělství a dodržování těchto pravidel je pravidelně kontrolováno státem pověřenými kontrolními organizacemi. Pouze certifikovaná zvířata a výrobky z nich mohou nést označení BIO.

Ekologický chov hospodářských zvířat není státem systematicky podporován. Vyplácí se pouze dotace na plochu ekologicky obhospodařované půdy. Ekozemědělci se chov drůbeže nevyplácí, protože je lacinější provozovat lidské velkochovy.

Článek upravila Růžena Šandová z materiálu Společnosti pro zvířata

---

Pozvánky na akce

Sdružení Calla a společnost ROSA
Vás srdečně zvou na besedu z cyklu Zelené čtvrtky

„Nebojte se přírodních zahrad“

**s Ing. Martinem Charvátém,
z jindřichohradecké trvalkové školky Florianus**

Co to vlastně jsou “přírodní zahrady”? Jejich architektonická řešení u nás i v zahraničí, základní pravidla, rostlinná skladba, ošetřování a údržba...

Ve čtvrtek 16. 4. 2009 od 18.00 hodin
v galerii Měsíc ve dne, Nová ul. 3, České Budějovice.

Vstupné dobrovolné

***

Mezinárodní konference

„Jaderná renesance v realitě - Ekonomické a bezpečnostní aspekty jaderné energetiky“

se koná v úterý **28. dubna od 10 do 14 hodin**

v aule Nadace ABF na Václavském náměstí v Praze.

Akci pořádá Hnutí DUHA ve spolupráci se sdružením Calla a za podpory Heinrich Böll Stiftung.

Cílem konference je za účasti zahraničních a českých expertů v souvislosti s úvahami o stavbě nových jaderných reaktorů v České republice prodiskutovat, zda je vůbec bez politické a zejména finanční veřejné podpory možné stavět a provozovat atomové elektrárny. V rámci prvního bloku konference se bude diskutovat o ekonomické náročnosti jaderného průmyslu ve světle současné finanční krize, nakolik reálné jsou zprávy o renesanci atomové energetiky se současnými i vyvíjenými typy reaktorů.

Druhý blok zahrnuje příspěvek k často opomíjenému, přesto ale velmi důležitému tématu – omezené odpovědnosti provozovatelů jaderných elektráren. Slovo dostane také zástupkyně jaderného dozoru Dana Drábová s příspěvkem na téma příležitosti a slabiny jaderné energetiky.

Podrobnosti a program konference bude uveden na www.calla.cz. NA konferenci je nutné se přihlásit. V případě jakýchkoliv dotazů nás můžete kontaktovat na telefonních číslech 737 128 471 (Martin Sedlák – Hnutí DUHA) nebo 602 282 399 (Edvard Sequens – Calla).

***

Pozvánka na exkurzi do Rakouska

Obnovitelné zdroje energie a životní prostředí v praxi

Ve čtvrtek 30. dubna 2009

V uplynulých měsících jsme uspořádali tři pracovní workshopy věnované problematice obnovitelných zdrojů energie a jejich vlivu na životní prostředí. Zaměřili jsme se na bioplynové stanice, malé vodní a větrné elektrárny. Nyní se s námi můžete vydat k rakouským sousedům na návštěvu těchto technologií a ověření, jak lze obnovitelné zdroje provozovat s ohledem na ochranu přírody i krajiny. Podíváme se na malé vodní elektrárny poblíž **Schläglu**, na bioplynovou stanici v **Gutau** a dvojici větrných elektráren ve **Spörbichlu** nedaleko našich hranic. Závěrem navštívíme zdařilou česko-německou výstavu „Naše cesta do pozítří k energetické nezávislosti“ ve **Windhaagu**.

Exkurze se uskuteční díky finanční podpoře grantu z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

Podrobný program včetně podmínek k přihlášení najdete během několika dnů na stránkách www.calla.cz. Nebo kontaktujte edvard.sequens@calla.cz.

***

Katedra biologie PF JU a Sdružení Arnika

vás zvou na besedu

Komu patří budoucnost - Evropě nebo Asii?

s poslankyní Evropského parlamentu MUDr. Zuzanou Roithovou

V úvodu setkání bude promítnut cca 20 minutový **film k tomuto tématu**, následovat bude **diskuse o:**

- **ekologických standardech**
- **ne-bezpečnosti hraček**
- **a REACH**

V úterý 14. dubna 2009

od 9,30 hodin – učebna J321, budova PF JU v Č.Budějovicích, Jeronýmova 10

Případné dotazy: Věra Soukupová – KBi PF JU, soukup.vera@seznam.cz nebo tel. 387 77 30 65

Občanské sdružení VYHLÍDKA

ve spolupráci s CEV Dřípatka, DDM Prachatice, A ROCHA, ČSO, YMKA a Církví bratrskou

pořádá

Prachatický víkend ke Dni Země

17.4. 2009 v 18:00 CEV Dřípatka – přednáška s výstavou fotografií – „Krmít ptáky, ale jak?“

18.4. 2009 sraz v 7:30 před CEV Dřípatka – „Vítání ptačího zpěvu“ - ornitologická vycházka

19.4. 2009 v 10:00 Husitská kaple v Husinci – ekologická bohoslužba

19.4. 2009 v 11:30 Církev Bratrská v Husinci – „Polní ptáci – ohrožení a možnosti ochrany“- přednáška

Akce je finančně podpořena Městem Prachatice.

***

Seminář

Vytápění biomasou

pořádá Energy Centre České Budějovice ve spolupráci se ČKAIT

Datum konání: čtvrtek 16. 4. 2009

Místo konání: sál odboru životního prostředí (č.dveří 208), Krajský úřad Jihočeského kraje, **B. Němcové 49/3 – bývalá Vojenská nemocnice, Č. Budějovice**

Cílová skupina: zájemci o problematiku vytápění biomasou, projektanti vytápění, topenáři, studenti atd.

Dovolujeme si vás pozvat na seminář věnovaný tématu vytápění biomasou, při kterém bude hlavní pozornost věnována malým a středním zdrojům, především vytápění rodinných a bytových domů. Seminář je pořádán v rámci projektu Regbie+ (www.regbieplus.eu) za finanční podpory Evropské unie.

Přihlásit se můžete na adrese: tomas@eccb.cz, fax: 387 312 581, Energy Centre České Budějovice, Nám. Př. Otakara II. 87/25, 370 01 České Budějovice u p. Tomáše Aramova.

***

Spolek za obrodu architektury Slunečnice

spolu s firmami

- Brastav s.r.o. Pohořelice (Deceuninck)
- STOMIX České Budějovice s.r.o. (Petrášek spol.s r.o. Němčice)
- A-SPEKTRUM s.r.o., České Budějovice,

Vás zvou u příležitosti Dne pro zemi na předvedení vzorových řešení úprav obvodových pláštů budov pro nízkoenergetické dřevostavby. Součástí této akce bude i výstava skla pro zahradu a interiér, seznámení se záměrem občanské fotovoltaičká elektrárny a probouzení zahrady spojené s opékáním vuřtů.

Dne 17. dubna 2009 (pátek) od 13,00 hodin

v MAJDALENĚ u Třeboně – Ekoareál Slunečnice (u prodejny).

Kontakt a informace: ing.arch.S. Kovář, 604602972, aspektrum@volny.cz

***

Výstava

Vzhůru k novým břehům aneb mohou vydry migrovat přes Německo?

pořádají Otterfranken Německo a ČNF pro vydru

Výstavu můžete navštívit v termínu **18.3. - 15.4.2009** v Městské knihovně v Třeboni

Ekologické dny Olomouc: 18. dubna–3. května 2009

Člověk věda ne-věda v přírodě. Pokus o hledání vztahu člověka a přírody mezi realitou a fikcí. Je příroda v přírodovědeckém smyslu přirozeným životním prostředím člověka? Je ekologie samozřejmou oporou pro ideje environmentálního hnutí? Je právě ekologické uchopení přírody nejlepším způsobem jak se k ní vztahovat? Kde hledat pravdu, důvěru a odpovědnost ve vztahu člověka a přírody? Umění i věda, víra v přirozenou „naivitu smyslů“ a víra v rozum ve vztahu k přírodě. Pokus společně promyslet „eko-logičnost“ ekologického zkoumání a environmentálního porozumění. Společná porada o smyslu různých podob vztahů člověka, přírody a krajiny.

Bohatý podrobný program EDO najdete na www.slunakov.cz.

***

České Budějovice, kulturní klub Solnice, 20. 4. 2009 od 19 hodin

vystoupení hudebního souboru Kvinterna

Koncert je připomenutím havárie jaderné elektrárny v Černobylu. Výtěžek bude věnován na podporu ozdravných pobytů dětí z oblastí postižených havárií.

Bližší informace: Jitka Srncová, 603 516 676 nebo jcm@ecn.cz

***

Seminář "Decentralizace energetiky aneb šlo by to i jinak?"

Mydlovary, 23.4.2009 od 10:00

Cesta k trvale udržitelné energetice založené na menších decentralizovaných zdrojích je složitá, zdlouhavá a bude vyžadovat nejen technické změny, ale také úplně jiný způsob myšlení....

Přihlášky a bližší informace: Daniela Magersteinová, 603 532 067 nebo jcm@ecn.cz

***

Týdny pro les a krajinu

Hnutí DUHA každým rokem pořádá několik týdenních pracovních pobytů v lese pro veřejnost. Lidé na nich pomáhají obnovit zdravé porosty – na Šumavě, v Beskydech, v Jeseníkách, v Jizerských horách či jinde. Spojte příjemné s užitečným – pojedťe s námi na pracovní dovolenou v lese. Můžete:

- pomoci ozdravit nejen naše lesy
- provětrat si hlavu a plíce
- poznat nové zajímavé lidi
- dozvědět se víc o životě lesa

Dobrovolníky čeká pět dnů práce v lese nebo ve volné krajině. Budete třeba:

- sázet mladé stromky – listnáče nebo jedličky
- zahrazovat staré meliorační strouhy nebo erozní rýhy
- zajišťovat ochranu stromků před spásením zvěří
- zraňování půdy pro snazší uchycení přirozeného náletu

Podmínky:

Ubytování a strava jsou pro účastníky zdarma. Na večery máme připraveny i přednášky a besedy o péči o lesy a jejich ochraně. Součástí pracovního pobytu je většinou jeden delší výlet po okolní krajině spojený s odborným výkladem.

Partnery projektu jsou místní správci lesů – Lesy České republiky, Správa šumavského národního parku, Správa chráněné krajinné oblasti Beskydy a Moravský kras, Sdružení vlastníků lesů na Svitavsku, místní občanská sdružení a další.

Termíny:

- 17. 5. – 24. 5. [Jizerské hory](#)
- 30. 6. – 6. 7. [Moravský kras](#)
- 5. 7. – 12. 7. [Českomoravské mezihorí, Litomyšl](#)
- 6. 7. – 13. 7. [Beskydy](#)
- 19. 7. – 26. 7. [NP Šumava, Černoohorský močál](#)
- 16. 8. – 23. 8. [Svitavsko](#)
- 19. 8. – 26. 8. [Jeseníky, Osoblažský výběžek](#)
- 23. 8. – 30. 8. [NP Šumava, Nad Rybárnou](#)
- 6. 9. – 13. 9. [NP Šumava, Novohutské močály](#)
- 6. 9. – 13. 9. [Jeseníky, Albrechtice](#)

Co už mají týdny v lese za sebou:

Hnutí DUHA pořádá takové akce už jedenáct let. Poslední ročník se sestával z devíti týdenních pracovních pobytů např. na Šumavě, v Jeseníkách, Beskydech a na Svitavsku. Odjízďely z něj desítky spokojených účastníků. Dobrovolníci doposud odpracovali 765 000 hodin a vysadili 220 000 stromů.

Přihláška: [Přihlaste se](#) právě teď a prožijte užitečné léto v lese!

Kontakt: Zuzana Hlaváčová, koordinátorka Týdnů pro les, E-mail: zuzana.hlavacova@hnutiduha.cz, telefon: 737 850 743

----- ĎÁBLÍKOVA PORADNA -----

Červík na úvod

Od tohoto čísla najdete na konci tohoto měsíčníku novou pravidelnou rubriku „Ďáblíkova poradna“. V Callu dnes působí čtyři ekoporadci a další členové se na činnosti poradny podílejí externě. Budeme se proto střídát a do každého čísla vybírat jeden zajímavý dotaz z poslední doby. Doufáme samozřejmě, že zajímavé nebudou jen ty dotazy, ale i naše odpovědi. Začínáme dotazem jedné z nejmladších klientek naší poradny:

Který brouk je ten červ, co bývá v lískových oříšcích?

Jedná se o larvu brouka, který se jmenuje nosatec lískový. Larva vyžírá semeno v lískovém oříšku. Svému jménu dělá nosatec lískový čest – hlavu má protaženou v opravdu výstavní a dlouhý noseček, z něhož trčí zalomená tykadla. Podobných nosatců je u nás víc druhů, jejich larvy žijí třeba v žaludech. Řada tzv. červů v různých plodech jsou vlastně larvy hmyzu – v malinách žijí larvy brouka malinovníka plstnatého, ve švestkách larvy pilatky švestkové, v třešních larvy mouchy vrtule třešňové, nebo třeba v jablkách larvy motýla obaleče jablečného.

Jiří Řehounek

Ekologická poradna sdružení Calla – poradenství pro Vás

Mimo běžná témata ekologické poradny u nás můžete hledat pomoc v oblastech, na které se specializujeme:

Procesně-právní poradenství - metodická i právní pomoc občanům, obcím a občanským aktivitám při rozhodování o stavbách a činnostech ovlivňujících životní prostředí, zapojování veřejnosti do procesů posuzování vlivů staveb na životní prostředí, využívání zákonů o poskytování informací, zakládání občanských sdružení, organizování občanských aktivit, zprostředkování posudků. *Za tuto oblast poradny odpovídá Pavla Matějková, dosažitelná na telefonu 387 311 381, e-mail: pavla.matejkova@calla.cz.*

Ochrana přírody a krajiny - odborná pomoc v oblasti biologie a ochrany přírody, chráněná území a péče o ně, územní a druhová ochrana přírody (se zaměřením na entomologii a botaniku), ekopedagogické využití

chráněných území. Za tuto oblast poradenství je zodpovědný Jiří Řehounek, volejte ho na telefon 387 311 381 nebo pište na e-mail: rehounekj@seznam.cz.

Obnova těžbou narušených území - přirozená obnova těžbou narušených území (především ve štěrkopískovnách), poradenství při tvorbě rekultivačních plánů využívajících přirozenou obnovu, využití těžbou narušených území v druhové ochraně a ekologické výchově a ekologie obnovy (restoration ecology). V této oblasti Vám poradí Jiří Řehounek, kterého najdete na telefonu: 387 311 381, ale spíše na e-mailu: rehounekj@seznam.cz.

Trvale udržitelná energetika - poradenství občanům, obcím i občanským sdružením v oboru obnovitelných zdrojů energie, jejich možnostech, dostupnosti, podporách pro realizaci, legislativě apod. Právní a všestranná informační pomoc obcím, u nichž by mohlo být vybudováno konečné úložiště vysoce radioaktivních odpadů, archiv informací k jaderné energetice. Pro odpovědi z oblasti energetiky se obraťte na Edvarda Sequense na telefon: 387 310 166, e-mail: edvard.sequens@calla.cz.

Alternativy pro zemědělství - informace o pěstování technických plodin v zemědělství a jejich dalším využití. Konzultace pro zemědělské podniky v oblasti energetické soběstačnosti: pěstování energetické biomasy, využití biopaliv. Archiv videí, fotografií, publikací a informačních materiálů o pěstování, zpracování a využití konopí setého. Poradnu v oblasti zemědělství u nás vede Hana Gabrielová, kterou kontaktujte pomocí telefonu: 387 310 166 nebo e-mailu: hana.gabrielova@calla.cz.

Poradenské hodiny pro veřejnost v kanceláři sdružení - Fráni Šrámka 35, České Budějovice:

Pondělí - 10 až 13 hodin (především energetika)

Středa - 13 až 15 hodin (především procesně-právní poradenství)

15 až 17 hodin (především alternativy pro zemědělství)

Čtvrtek - 14 až 17 hodin (především ochrana přírody a krajiny a ekologická obnova po těžbě surovin)

Osobní návštěva mimo poradenské hodiny je možná po předchozí domluvě. Využijte poradenství pomocí e-mailu: poradna@calla.cz. Písemné spojení: Calla, P.O. BOX 223, 370 04 České Budějovice.

Zpravodaj Ďáblík vydává:

Calla - Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: P. O. BOX 223 370 04 České Budějovice

Telefon a fax: 387 310 166

E-mail: calla@calla.cz

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Sídlo: Fráni Šrámka 35, České Budějovice

Telefon: 387 311 381

Internet: <http://www.calla.cz>

Starší čísla občasníku Ďáblík najdete na stránkách sdružení Calla.

Uzávěrka dalšího čísla je 1. máje 2009.

►► Nechcete-li dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás okamžitě vyřadíme z adresáře. ◄◄

►► Chcete-li se přihlásit k jeho pravidelnému odběru, pište na calla@calla.cz ◄◄

Vydávání zpravodaje Ďáblík je podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

